

موانع تحقق تولید ملی و راه کارهای رفع آنها در جهت حمایت از سرمایه و کار ملی

دکتر محی الدین احراری رودی
دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار

چکیده

تولید ملی (National product) در علم اقتصاد به ارزش پولی همه کالاها و خدماتی که در دوره ی معینی در کشوری تولید شده، اطلاق می گردد. تولید ملی یک جریان در واحد زمان است و معمولاً بر حسب دلار در سال، پوند در سال، ریال در سال ... و مانند اینها بیان می شود. هم‌اکنون حمایت نکردن از بخش تولید در کشور، دغدغه اصلی به ویژه بخش خصوصی است؛ بنابراین، توجه به بخش تولید و افزایش بهره‌وری و نیز صیانت از سرمایه‌های ملی با چالش‌های جدی روبه‌روست که می‌بایست در مرحله نخست، این چالش‌ها شناسایی، رفع و در مرحله بعدی زمینه برای ایجاد بهره‌وری و اشتغال پایدار فراهم شود. ارتقای تولید ملی، بدون توجه به مشکلات موجود در رشد صنعت داخلی و رفع این مشکلات امکان‌پذیر نیست. آسیب‌شناسی صنعت کشور و شناسایی موانع فراروی صنعتگران و سرمایه‌گذاران برای ایجاد صنایع جدید، افزایش تولید واحدهای موجود و بهبود کیفیت محصولات تولیدی، نخستین گام در راه رفع مشکلات تولید و تسهیل سرمایه‌گذاری است. گام‌های بعدی با توجه به نتایج چنین مطالعه‌ای برداشته خواهد شد. ناهماهنگی نهادهای مالی و اعتباری، نبود اطمینان نسبت به سرمایه‌گذاری، شرایط خارجی، نگرش غیر جامع‌گرایانه در تدوین قوانین و مقررات داخلی، قاچاق و واردات بی رویه کالاهای خارجی و موانع صادرات تولیدات داخلی از مهمترین موانع و مشکلات تولید ملی و عدم تسهیل سرمایه‌گذاری محسوب می‌شوند. در این تحقیق با بررسی این موانع، راهکارهایی جهت رفع آنها پیشنهاد شده‌اند.

واژه‌های کلیدی: تولید ملی، موانع، صادرات، آسیب شناسی، سرمایه ملی، پیمانکاران، بازار کار، راهکار

۱- مقدمه

هم‌اکنون حمایت نکردن از بخش تولید در کشور، دغدغه اصلی به ویژه بخش خصوصی است؛ بنابراین، توجه به بخش تولید و افزایش بهره‌وری و نیز صیانت از سرمایه‌های ملی با چالش‌های جدی روبه‌روست که می‌بایست در مرحله نخست، این چالش‌ها شناسایی و رفع و زمینه برای ایجاد بهره‌وری و اشتغال پایدار فراهم شود، ولی این موانع کدام است؟ در نگاهی سطحی می‌توان مرزها را به روی کالاهای با کیفیت و بی کیفیت خارجی بست و از ورود هر نوع کالایی که مشابه آن در داخل تولید می‌شود جلوگیری نمود و در نگاهی واقع‌گرایانه‌تر می‌توان با نوآوری صنایع داخل را به گونه‌ای شکوفا نمود که توان رقابت با نمونه‌های خارجی افزایش یابد و هم‌زمان استفاده از محصولات تولید داخل را به افتخاری برای مصرف‌کننده تبدیل نمود تا فرهنگ ناپسند ترجیح دادن هر کالاهای خارجی بر کالاهای ایرانی را از ذهن جامعه زدود. درمورد حکمت نامگذاری های سالانه و تعیین شعار در هر سال شمسی آنچه از همه مهم تر است، ضرورت‌هایی است که در کشور شکل گرفته یا می‌گیرد و لازم است با سوق دادن افکار عمومی و هدایت دل‌ها و ذهن‌ها به سمت نقطه مورد نیاز عملاً به حل یک مسئله و مشکل اساسی اقدام گردد و گرنه هدایت جامعه، ایجاد توجه به مسائل اساسی، فعال ساختن ذهنها جهت ارائه آراء و دیدگاه‌ها، همدل و همفکر کردن مردم و مسئولین، وحدت و انسجام بخشیدن به مسیر حرکت عمومی کشور، پیشگیری از خطرهای و خنثی نمودن توطئه‌ها، برجسته نمودن ارزش‌ها و موضوعات اصلی مورد نیاز کشور، تعیین اولویت‌ها و دغدغه‌های نظام اسلامی، زمینه‌سازی برای تولید فکر و علم و شناخت سیاست‌ها و راهکارهای حل یک معضل و حکمت‌های عمومی متعددی از این قبیل، همگی دلایل روشنی برای تعیین یک نام و شعار برای هر سال می‌باشد. پیام رهبر معظم انقلاب و نامگذاری سال ۱۳۹۱ به عنوان سال «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» در واقع پیام تداوم جهاد اقتصادی را در خود دارد. یعنی آن‌چه که رهبر معظم انقلاب در سال گذشته بیان فرمودند، امسال با عنوان گسترش و حمایت از تولید ملی مورد تأکید مجدد قرار داده‌اند. نامگذاری سال ۱۳۹۱ توسط رهبر معظم انقلاب به نام تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، تأکید حکیمانه‌ای بر دغدغه‌های سال‌های اخیر متولیان امر تولید و تجارت کشور بود. مسیری را که این شعارها و رهنمودها معین می‌سازد، روشن و مشخص است اما نحوه گام برداشتن در این مسیرها در رسیدن به هدف بسیار تعیین‌کننده است. پسوند معنی دار ملی و داخلی علاوه بر آن که مسئولیت اجرای این شعارها را بر عهده همگان می‌گذارد منافع و اثرات پیاده‌سازی آن را نیز برای همگان می‌ببند و می‌خواهد. اگر بخواهیم با این پیام برخوردی جدی و عملی و فراتر از تعارف و

تکرار شعار داشته باشیم، باید هم تعریف دقیقی از این عبارت داشته باشیم و هم لوازم توفیق در آن را بشناسیم و شاخص‌های این توفیق را تبیین کنیم تا در پایان سال بتوانیم کارنامه‌ی خود را با این شاخص‌ها بسنجیم و ارزیابی کنیم.

۲- بحث

تولید ملی (National product) یا محصول ملی در علم اقتصاد به ارزش پولی همه کالاها و خدماتی که در دوره‌ی معینی - معمولاً یک سال - در کشوری تولید شده، گفته می‌شود. به این اعتبار تولید ملی یک جریان در واحد زمان است و معمولاً بر حسب دلار در سال، پوند در سال، ریال در سال ... و مانند اینها بیان می‌شود. درآمد ملی به ارزش پولی تمامی درآمدهایی که در دوره‌ی معینی در کشوری، در جریان تولید، کسب شده گفته می‌شود. « هزینه ملی » ارزش پولی تمام هزینه‌هایی است که در دوره معینی در کشوری پرداخت شده است. بنابراین تولید ملی را بسته به اینکه هزینه‌های تولید از آن کم شده یا نه، می‌توان به دو زیرشاخه تقسیم نمود: تولید خالص ملی و تولید ناخالص ملی در تعریف تولید (محصول) یا درآمد یا هزینه‌ی ملی، مختاریم هزینه استهلاک کالاهای سرمایه‌ای دوره مربوطه را کسر کنیم یا نکنیم. اگر این هزینه‌ها کسر شود، نتیجه تولید، درآمد و هزینه «خالص» است، اگر کسر نشود، نتیجه تولید، درآمد و هزینه «ناخالص» است. بدین ترتیب تولید ناخالص ملی ارزش کالاها و خدماتی است که در یک دوره تولید شده و شامل کالاهایی است که در همان دوره برای جایگزینی کالاهای سرمایه‌ای مستهلک شده، اختصاص یافته است. و محصول خالص ملی ارزش کالاها و خدمات تولید شده «پس از کنار گذاشتن» کالاهایی است که برای نگهداری دارایی کالاهای سرمایه‌ای در حد آغاز دوره، لازم است.

۲-۱- موانع تولید ملی

ارتقای تولید ملی، بدون توجه به مشکلات موجود در رشد صنعت داخلی و رفع این مشکلات امکان‌پذیر نیست. آسیب‌شناسی صنعت کشور و شناسایی موانع فراروی صنعتگران و سرمایه‌گذاران برای ایجاد صنایع جدید، افزایش تولید واحدهای موجود و بهبود کیفیت محصولات تولیدی، نخستین گام در راه رفع مشکلات تولید و تسهیل سرمایه‌گذاری است. گام‌های بعدی با توجه به نتایج چنین مطالعه‌ای برداشته خواهد شد. به اجمال موانع تولید می‌تواند به نام‌های زیر دسته‌بندی شود:

۲-۱-۱- موانع ناشی از قوانین و مقررات موجود

اصلی‌ترین قوانین مبتلابه بخش صنعت کشور عبارتند از: قانون کار، قانون تأمین اجتماعی، قانون مالیات‌های مستقیم و قانون مالیات بر ارزش افزوده. شکی نیست که اهداف مورد نظر در اجرای این قوانین، از سوی جامعه تولیدی کشور پذیرفته هستند، ولی نگرش غیر جامع‌گرایانه در تدوین این قوانین و ارائه روش‌های دست و پا گیر برای رسیدن به این اهداف، بخش‌هایی از این قوانین را به صورت موانعی در راه تولیدکنندگان درآورده است، به گونه‌ای که عوارض ناشی از آنها، دقیقاً خلاف مقصود تدوین‌کنندگان و تصویب‌کنندگان این قوانین هستند؛ برای نمونه، می‌توان به اثر منفی آن‌ها در ایجاد اشتغال اشاره نمود.

۲-۱-۲- موانع ناشی از ناهماهنگی نهادهای مالی و اعتباری

با وجودی که هدف از ساخت نهادهای مالی و اعتباری گردش پول و ایجاد زمینه لازم برای سوددهی بیشتر فعالیت‌های اقتصادی است و این امر جز با تسهیل دسترسی تجار و صنعتگران به منابع مالی مطمئن و کم هزینه امکان‌پذیر نیست، عملکرد کنونی مؤسسات بانکی، موجب کشاندن قاطبه جامعه و فعالان اقتصادی خرد و کلان به سمت فعالیت‌های مجازی اقتصادی با بازده فوری شده و این موضوع باعث شده است تا متخصصین و صنعتگران دارای خلاقیت و نوآوری که سرمایه‌ای جز فکر و اندیشه خود ندارند، از دستیابی به منابع مالی محروم شوند و فعالان درستکار عرصه تولید نیز از تسهیلات بازار سرمایه بهره‌مند نشوند.

۲-۱-۳- موانع ناشی از نبود اطمینان نسبت به سرمایه‌گذاری

بی‌ثباتی قوانین و روش‌های اجرایی آنها و نیز برخوردهای چندگانه با فعالان اقتصادی که بدون در نظر گرفتن پیامدهای سوء این گونه رفتارها و به ویژه تأثیر آنها بر صاحبان سرمایه درستکار صورت می‌پذیرد، موجب آن می‌شود که اطمینان از سرمایه‌گذاری در فعالیتهای اقتصادی دراز مدت (که ایجاد و راهبری صنایع تولیدی بخشی از این فعالیت‌هاست) گرفته شود. از آنجا که کشورمان از تلاطم‌های سال‌های آغازین تثبیت نظام جمهوری اسلامی گذر کرده و قوانین ناظر به حمایت از سرمایه‌گذاری و تولید داخلی در دهه‌های اخیر به حد کفایت مصوب شده‌اند، شایسته نظام اسلامی که هم نفعی نظام سرمایه‌داری لجام گسیخته لیبرال و هم نفعی نظام اشتراکی محدود کننده کمونیسم را کرده، هنوز به ثبات کافی برای ایجاد اطمینان در سرمایه‌گذاران مشروع داخلی نرسیده باشد.

۲-۱-۴- موانع ناشی از شرایط خارجی

در سال‌های اخیر، کشور ما شاهد اعمال محدودیت‌های منبعث از فشارهای برخی کشورها به جامعه بین‌المللی برای جلوگیری از رشد علمی و صنعتی جمهوری اسلامی ایران بوده است؛ صرف‌نظر از اینکه چنین محدودیت‌هایی، اعم از اینکه توسط دولت‌های خاص یا توسط نهادهای بین‌المللی اعمال شده باشند، قانونی هستند یا خیر، بایستی به میزان تأثیر واقعی آنها جدی گرفته شده و آثار آنها بررسی شوند. بدیهی است، چنین مطالعه‌ای برای یافتن راهکارهای رویارویی با این محدودیت‌ها و تصمیم‌های مناسب اقتصادی برای بالا بردن میزان فعالیت‌های صنعتی و افزایش تولیدات داخلی است.

۲-۱-۵- موانع ناشی از قاچاق و واردات بی رویه

نبود نظارت دقیق بر ورود کالاهای قاچاق و رشد بی رویه واردات کالاهای خارجی از راه‌های ورودی کشور و عدم توان رقابت سالم برای تولیدکنندگان ایرانی، نه تنها انگیزه تولید و خلاقیت را از این تولیدکنندگان می‌گیرد، بلکه کالای تولیدی ایرانی در شرایط کیفی مساوی با عدم استقبال در بازارهای عرضه و تقاضای داخلی روبه‌رو می‌شود. امر نظارت دقیق بر ورود کالاهای خارجی به ویژه در شرایطی که اعمال فشارهای خارجی برای جلوگیری از رشد علمی و صنعتی کشور در سال‌های اخیر شدت یافته است، ضروری بوده و حمایت جدی از تولید و سرمایه ایرانی را می‌طلبد.

۲-۱-۶- موانع صادرات تولیدات داخلی

همه ی صاحب‌نظران اذعان دارند که رشد تولیدات درونی در صورت یافتن بازارهای ملی و فراملی محقق می‌شود. به طور کلی، بسنده کردن به مصرف داخلی و غفلت از بازارهای خارجی موجب رونق کامل صنایع کشور نمی‌شود. از آنجا که صدور محصولات داخلی به دیگر کشورها از یک سو درآمد ملی ایجاد می‌کند و از سوی دیگر، ارتباطات اقتصادی موجبات تنظیم روابط خارجی و آثار مثبت در امنیت ملی را به دنبال دارد، صادرات محصولات بنگاه‌های تولیدی باید از راه‌های گوناگون تشویق شوند؛ به حداقل رساندن عملیات بانکی و گمرکی، تداوم جواز صادراتی، ایجاد تسهیلات جدید از جمله این مشوق‌ها هستند و لازم است تمهیدات نوینی که با جهانی شدن اقتصاد هم‌خوانی دارند، در راستای افزایش صادرات غیر نفتی اندیشیده شود که در این زمینه، توجه به روش دیگر کشورها در حمایت از صادرکنندگان خود مفید خواهد بود تا جای خالی حمایت‌های دیپلماتیک به خوبی پر شود.

۲-۲- راهکارهای حمایت از تولید ملی

در زیر مهمترین راهکارهای حمایتی در خصوص تولید ملی پیشنهاد می گردد:

۱-۲-۲- نخستین اقدام برای حمایت از کار و سرمایه ایرانی جلوگیری از تکرار اشتباهات گذشته است. فرصت آزمون و خطا هم تمام شده است، حرکت‌ها باید کارشناسانه، دوراندیشانه و دانش محور باشد. باید از تمام ظرفیت‌ها استفاده نمود و در نظر داشت افراد فعال هر جامعه بزرگ‌ترین سرمایه آن به حساب می‌آیند که باید از اندیشه و توان آن‌ها بیشترین حمایت صورت پذیرد. حمایت از سرمایه‌های فکری جامعه در همه زمینه‌ها می‌تواند همان توانی را ایجاد نماید که در دانش و فعالیت‌های هسته‌ای ایجاد نمود.

۲-۲-۲- اقتصاد دانا محور: یکی از فاکتورهای مهم موفقیت که موجب توسعه اقتصادی در بخش‌های تولیدی کشور، اعم از صنایع، کشاورزی و... می‌شود، توجه به نخبگان کشور است. هم‌اکنون واقعیت‌های اقتصادی کشورهای پیشرفته‌ای همچون ژاپن و کانادا، نشان دهنده موفقیت چشمگیر اقتصادی این کشورها با توجه به نیروی انسانی نخبه است.^۳

۲-۲-۳- تشکیل کمیته ملی ابداعات و اختراعات برای شناسایی اختراعات و ابداعات و اکتشافات برتر با حضور اعضای هیأت علمی مراکز تحقیقاتی، اعمال سیاست‌های تشویق در زمینه حمایت از مخترعان و مکتشفان و... تعریف راهکارهای عملی برای عملیاتی شدن اختراعات و... بنابراین، لازم است جشنواره‌های ابداعات و اکتشافات و ایده‌های برتر در همه سطوح از دبستان تا دانشگاه و مراکز تحقیقاتی با هدف تقویت روحیه خلاقانه و پرورش استعدادها طراحی شود. اوضاع کنونی تحریم کشور را می‌توان به دور از شعار زدگی‌های رایج به یک فرصت تبدیل کرد. در این باره، ایجاد مؤسسات ملی پرورش خلاقیت، تقبل هزینه‌های طرح‌های تحقیقاتی گوناگون توسط بخش‌های دولتی، تشکیل کمیته ملی حمایت از اختراعات، اکتشافات و نوآوری‌ها، تشکیل جدی نظام‌های پیشنهادها، طرح‌ها و ایده‌ها در کلیه دستگاه‌های اجرایی جهت شناسایی ایده‌های برتر با هدف افزایش بهره‌وری و تولید و کاهش هزینه‌ها، تقدیر شایسته از صاحبان ایده‌ها و... از اهمیت خاصی برخوردار است.

۲-۲-۴- تشکیل کمیته‌های بررسی مشکلات صنایع در همه استان‌ها برای بررسی دلایل تعطیلی صنایع با حضور استانداران و مدیران دستگاه‌ها و صاحبان صنایع و حمایت از صنایع ورشکسته یا در شرف تعطیلی. البته گفتنی است، در صورت حمایت مدیران دولتی، می‌توان بسیاری از این صنایع را دوباره فعال کرد.

۲-۲-۵- اجرای دوره‌های آموزشی برای مشاغل جدید در زمینه‌های علمی، تکنولوژیک، نانو با هدف گسترش بازار کارمشاغل جدید. در همین زمینه، لازم است سازمان فنی و حرفه‌ای با شناسایی مشاغل جدید و برگزاری دوره‌های آموزشی و حمایت‌های مالی، زمینه را در بازار کار برای ایجاد اشتغال فراهم کند.

۲-۲-۶- در فرهنگ عمومی جامعه باید تولیدکنندگان را به عنوان پیشتانان عزت و استقلال جامعه معرفی کنیم و تکریم از کسانی را که در این صحنه تلاش می‌کنند، در ارزش‌های جامعه قرار دهیم.

۲-۲-۷- تولیدمحوری باید شاقول سیاست‌گذاری‌های اقتصادی کشور باشد. یعنی باید در سیاست‌های ارزی، پولی و مالی، تجاری، بانکی و مالیاتی برای تولید اولویت قائل باشیم. تجلی ملموس این مطلب این‌گونه خواهد بود که اگر جایی ناچار بودیم بین تولیدگرایی و مصرف‌گرایی یکی را انتخاب کنیم، باید تولید را مقدم بداریم. این مطلب مثلاً در اجرای سیاست هدفمندی یارانه‌ها می‌تواند تجلی بسیار ملموسی داشته باشد. در مجموع سیاست‌گذاری‌ها باید به سمتی برویم که توان برنامه‌ریزی مدیران ما افزایش یابد. به این معنی که از تغییرات ناگهانی در سیاست‌ها اجتناب کنیم تا مدیران ما بتوانند برای آینده برنامه‌ریزی کنند.

۲-۲-۸- هدفمند کردن پرداخت تسهیلات اشتغال و حذف روند پرداخت برخی از تسهیلات که موجب انحراف از هدف ایجاد اشتغال است. در این خصوص با راستی آزمایی میزان اشتغال ادعایی، دستگاه‌های گوناگون می‌توان میزان انحراف یا درستی نمودارهای اشتغال (بنا بر نوع تسهیلات پرداختی) را مشخص نمود و بر پایه آن، تسهیلات را به بخش‌هایی که اشتغال واقعی ایجاد می‌کنند، کشاند.

۲-۲-۹- باید با کاهش مقررات و منطقی کردن مجوزها از سرمایه‌گذاران بخش تولید حمایت کنیم.

۲-۲-۱۰- دستگاه‌های دولتی باید بدهی‌های خود به تولیدکنندگان و پیمانکاران را بپردازند تا توان مالی آنها افزایش پیدا کند.

۲-۲-۱۱- بانک‌ها در برخورد با واحدهای تولیدی مهربانانه‌تر عمل کنند. باید فهم درستی از ماهیت مشکلات واحدهای تولیدی داشته باشیم و مناسبات بین بانک‌ها و واحدهای تولیدی را واقع‌بینانه و هدفمند کنیم.

۲-۲-۱۲- تولیدکننده برای بهبود تولید به فناوری و ماشین‌آلات مناسب نیاز دارد. در شرایطی که برخی محدودیت‌ها از سوی بدخواهان در مناسبات بین‌المللی بر تولیدکننده‌های ما تحمیل شده است، باید از ابتکارات مدیران اقتصادی در رفع و دفع این محدودیت‌ها حمایت کنیم.

۲-۲-۱۳- در مناسبات و سیاست‌ها و محیط کسب‌وکار، باید در مسیر روان‌سازی و چابک‌سازی تولید حرکت کنیم. تقارن نامگذاری سال جدید به عنوان سال «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» با ابلاغ قانون جدید بهبود مستمر فضای کسب‌وکار را باید به فال نیک گرفت. اجرای کامل و دقیق این قانون باعث ایجاد فضایی پرنشاط و تعاملی بین دولت و بخش خصوصی خواهد شد. اجرای این قانون می‌تواند طلیعه بسیار خوبی برای موفقیت در اجرای حمایت از تولید ملی نیز باشد.^۴

۲-۲-۱۴- حمایت از تولید می‌تواند زمانی اتفاق بیفتد که تولیدکننده تولید خود را انجام داده و نیاز به بازاریابی دارد. کمک به تولیدکنندگان برای بازاریابی داخلی می‌تواند از راه نظام تعرفه‌ای یا زمینه‌های مربوط به قیمت‌گذاری صورت بگیرد. به این معنی که ابتکار عمل در اختیار بازار رقابتی باشد تا واحدهای تولیدی بتوانند در شرایط رقابتی امورات مدیریت بازار خود را انجام دهند.

۲-۲-۱۵- تولیدکننده باید به بازارهای خارجی دسترسی داشته باشد که در این صورت حمایت از تولید با بازاریابی خارجی ممکن می‌شود. لذا جهت‌گیری جهش صادراتی باید تداوم پیدا کند.

۲-۲-۱۶- در شرایط فعلی و در همه‌ی مراحل تولید، ظرفیت‌های خالی بسیاری وجود دارد. یعنی ما برای جهش در تولید ملی هم نیروی جوان آماده به کار داریم و هم سرمایه‌گذاری‌های گسترده داریم. تنها باید اولویت را به رفع موانع پیش روی واحدهای تولیدی موجود بدهیم تا این واحدها بتوانند با حداکثر ظرفیت به تولید بپردازند.

۳- نتیجه گیری

۳-۱- نام‌گذاری امسال در راستای نام‌گذاری سال گذشته، سال جهاد اقتصادی، تلقی می‌شود. در واقع مجاهده اقتصادی مورد نظر رهبر معظم انقلاب - که از سال گذشته تأکید شد - در سال‌های آتی تداوم خواهد داشت و از نخستین ثمرات آن، رشد تولید ملی و اشتغال داخلی و نیز به‌کارگیری سرمایه‌های مادی ملت ایران خواهد بود. دوم آنکه برای تحقق چنین ضرورتی، تلاش و همکاری همه مسئولین لازم و بلکه واجب است، زیرا بدون هماهنگی کامل قوای سه‌گانه، از جمله نظام بانکی و متولیان صنعت و تجارت و به ویژه سازمان حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان با مأموریت‌های جدید متناسب با نام‌گذاری امسال، این اهداف محقق نخواهد شد. سوم این که تقویت

اقتصاد ملی، موجب تقویت جایگاه جمهوری اسلامی ایران در منطقه و جهان خواهد شد، زیرا نظام اسلامی مقتدر، الگوی مناسبی برای ملت‌های به پا خاسته و دارای قدرت بازدارندگی در قبال دولت‌های زیاده‌خواه خواهد بود.

۳-۲- حمایت از تولید داخل یعنی اعتماد به کالا و محصول ایرانی و حمایت از سرمایه ایرانی یعنی اطمینان به اندیشه و توان متخصصان داخلی، حتی اگر تحریم نباشیم. ما می‌توانیم این زنجیره زیبا را به زیبایی‌های زنجیره‌ای تبدیل کنیم.

۳-۳- ناهماهنگی نهادهای مالی و اعتباری، نبود اطمینان نسبت به سرمایه‌گذاری، شرایط خارجی، نگرش غیر جامع‌گرایانه در تدوین قوانین و مقررات داخلی، قاچاق و واردات بی رویه کالاهای خارجی و موانع صادرات تولیدات داخلی از مهمترین موانع رفع مشکلات تولید ملی و تسهیل سرمایه‌گذاری محسوب می‌شوند.

۳-۴- جلوگیری از تکرار اشتباهات گذشته، اقتصاد دانا محور و حمایت از نخبگان، تشکیل کمیته ملی ابداعات و اختراعات، معرفی تولیدکنندگان به عنوان پیش‌تازان عزت و استقلال جامعه، تولیدمحوری بعنوان شاقول سیاست‌گذاری‌های اقتصادی کشور، کاهش مقررات و منطقی کردن مجوزها، پرداخت بدهی‌های دستگاه‌های دولتی به تولیدکنندگان و پیمانکاران به منظور افزایش توان مالی آنها، کمک به تولیدکنندگان برای بازاریابی داخلی از راه نظام تعرفه‌ای، دسترسی تولیدکننده به بازارهای خارجی می‌توانند تا حدود زیادی رفع موانع تولید ملی را تسهیل نمایند.

۴- مراجع

[۱] مقام معظم رهبری، پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال ۹۱، مشروح بیانات، ۱۳۹۱

[۲] نهبان‌دیان، محمد، ۱۰ گام برای حمایت از کار و سرمایه ایرانی، هفته نامه خبری تحلیلی وزارت امور اقتصادی و دارایی شماره ۳۸۷، صفحه ۴، ۱۳۹۱

[۳] مفتخری مظاهری، علیرضا، تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۸۰ صفحه، ۱۳۹۱

[۴] مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش پایش محیط کسب و کار در مردادماه ۱۳۸۹ شماره مسلسل ۱۰۴۱۱ و اظهار نظر کارشناس درباره طرح ایجاد فضای مساعد کارآفرینی و رفع موانع کسب و کار اسفند ۱۳۸۹ شماره مسلسل ۱۰۷۲۶